

(Moug: Reil.) Han sagde: vor Grundlov har forbudt Dpretelse i Fremtiden af Lehn, Stambuse og Fideicommisser. Det uvenlige Sindelag mod saadanne Indretninger, som lægger sig for Dagen ved dette Forbud, burde, mener han, ogsaa lægge sig for Dagen ved Gjennemførelsen af den anden Deel af samme Paragraph, naar det siges: det skal ved Lov nærmere ordnes, hvorledes de nu bestaaende Fideicommissgodser kunne overgaae til fri Eiendom. Denne Slutning holder dog aabenbart ikke Stik. Den ærede Landssthingsmand sagde een Ting, der var meget vigtig, nemlig, at der i denne Paragraph var noget Mere, end om der havde staaet, at det „skal“ bestemmes ved Lov. Ja, det er noget Mere; det er ikke henstillet til Lovgivningen, om den anseer det for hensigtsmæssigt nærmere ved Lov at ordne, hvorledes en saadan Dvergang kan finde Sted, det er ligesom paalagt Lovgivningsmagten at ordne en saadan Dvergang, og deri ligger, afseet fra alle andre Betragtninger, Nødsnødvendigheden for Regeringen, naar den nu har indbragt et Lovforslag til Indfrielsen af dette „skal“; men udover dette „skal“ er der heller ikke noget videre gaaende „skal“ i Paragraphen, der er kun et kan. Den ærede Landssthingsmand er ikke berettiget til af det uvenlige Sind mod Dpretelsen af nyt hundet Gods at slutte til et saa uvenligt Sind mod de nuværende Fideicommissgodser, at „skal“ ikke blot bestaaer deri, at det skal gives en Lov om dette Forhold, men at ogsaa denne Lov bør indeholde saadanne Bestemmelser, hvorved det nu bestaaende bundne Gods skal gaae over til fri Eiendom uden Hensyn til Bestidderens eget Duffe. Jeg tør hævde, at den Fortolkning af Grundloven, hvorfra Lovforslaget gaaer ud, og som forskjellige ærede Medlemmer idag have tiltraadt, er rigtig, nemlig at det ved Lov bør lægges i vedkommende Majoratsbesidderens frie Haand, om han vil benytte den Afgang, der ved Loven gives ham, men at ikke denne Lov skal indeholde saadanne Bestemmelser, der tvinge Majoratsbesidderen til, selv om han ikke ønsker det, at allodficere, at frigjøre Eiendommen. Med andre Ord, mine Herrer, jeg troer, at vi ved denne Sag bør vogte os for eenfaldig at lade

os lede af altfor skarpt udprægede statsøconomiske Anskuelser. Det er jo vel bekendt, at der staaer io store Skoler imod hinanden, to meget bestemte Anskuelser. Der er dem, — meget kyndige og dygtige Mænd — som mene, at Samlinger af store Eiendomme paa Enkeltes Hænder ere et vigtigt Led i et Lands Udvikling, saavel dets øconomiske som dets politiske Udvikling; der er Andre, som mene, at det vilde være en stor Lykke, om man jo for jo hellere kunde udrydde de store Eiendomme. Nærværende Lovforslag stiller sig ikke paa noget saadant skarpt udpræget statsøconomisk Grundlag; det staaer — og jeg troer, at det er Lovforslagets Fortrin — paa Grundvolden af den i Grundloven givne Bestemmelse og mener, at Sagen, naar denne Grundlovsbestemmelse er gennemført, i alt Fald indtil videre bør overlades til den Udvikling af den offentlige Mening i og udenfor de paagældende Familier, der foregaaer i Landet. I hvilket Omfang en saadan Lov, naar den iøvrigt indeholder hensigtsmæssige Bestemmelser, vil blive benyttet, det er et Spørgsmaal, som ikke her kan besvares med nogen Sikkerhed; vi have villet gennemføre Grundloven, men vi have ikke gennem dette Lovforslag ladet os beherske hverken af den ene eller af den anden af de ovennævnte tvende Anskuelser. Skulde jeg aldeles personlig udtale en Mening, saa vilde jeg sige, at jeg troer, det er godt, at der i et Land haade er Besiddere af store, ikke for gjældbundne Eiendomme — ikke altfor mange, det skal jeg gjerne tilføie — og ved Siden heraf ogsaa en talrig Kreds af selvstændige, selvbetjente, mindre Eiendomsbesiddere. Men disse mine statsøconomiske Anskuelser have som sagt ikke havt Indflydelse paa Udarbejdelsen af nærværende Lovforslag, som væsentlig er bygget paa Grundlovens Bud; der har jeg søgt det faste Stæde, hvorfra jeg ønsker denne Sag betragtet, det beder jeg fastholdt heelt igjennem ved samtlige de Bestemmelser, som ere foreslaaede i nærværende Lovforslag. — Naar jeg nu med disse Betragtninger for Die henvender mig til den første Form for Dvergangen, der jo fornemmelig har været Gjenstand for Dmtale, kan jeg ikke tilbageholde den Frygt, at min